

Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko - podravske županije

Djelatnost za epidemiologiju i DDD

Virovitica, Ljudevita Gaja 21

tel: +385 33 781 454,

e-mail: ddd@zzjzvpz.hr

www.zzjzvpz.hr

**Program mjera suzbijanja patogenih
mikroorganizama, štetnih člankonožaca
(arthropoda) i štetnih glodavaca na području Općine
Nova Bukovica u 2024. godini**

Virovitica, siječanj 2024.

Sadržaj

1. UVOD	1
1. 1. Specifične zadaće Programa mjera	2
2. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA NA TERENU	3
3. SVRHA I CILJ SUZBIJANJA ŠTETNIKA ČIJE JE SUZBIJANJE OD JAVNOZDRAVSTVENE VAŽNOSTI NA PODRUČJU OPĆINE	4
3.1. Patogeni mikroorganizmi	4
3.2. Štetni glodavci	5
4. BAZA PODATAKA O EKOLOŠKIM NIŠAMA I INFESTIRANIM OBJEKTIMA	7
4.1. Prikupljanje podataka	7
4.2. Dopuna osnovne baze podataka	8
5. PROVEDBENI PLAN	9
5. 1. Uvjeti za nositelje odobrenja za rad, tj. ovlaštene izvoditelje (zdravstvena ustanova ili druga pravna osoba) koji moraju biti sastavni dio natječajne dokumentacije:.....	9
5. 2. Uvjeti za neposredne izvoditelje u nositelju odobrenja za rad:	10
5. 3. Dokumentacija i obrasci	11
5. 4. Biocidni pripravci	12
5. 5. Opseg mjera.....	12
5. 6. Preporučeni standardi, količine i način primjene biocidnih pripravaka	12
5.6.1. Provedba deratizacije	12
5.6.2. Korištene meke – standardi.....	14
5.6.3. Provedba dezinfekcije	16
5. 7. Raspored, dinamika i rokovi provedbe mjera suzbijanja štetnika.....	17
5.7.1. Dezinfekcija	17
5.7.2. Deratizacija	17
5.7.3. Termini za provedbu navedenih mjera	17
5.8. Mjere opreza tijekom provođenja mjera dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti:.....	18
6. OPERATIVNI PLAN.....	19
7. NAČIN PROVOĐENJA EVALUACIJE	20
8. FINACIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA PROVEDBU TRETMANA	21
9. STRUČNI NADZOR.....	22

1. UVOD

Na temelju članka 5. stavka 3. *Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti* (»Narodne novine« br. 79/07, 113/08, 43/09, 130/17, 114/18, 47/20, 134/20, 143/21) na prijedlog Zavoda za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije načelnik donosi

Program mjera suzbijanja patogenih mikroorganizama, štetnih člankonožaca (arthropoda) i štetnih glodavaca čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje mjerama dezinfekcije, dezinskcije i deratizacije od javnozdravstvene važnosti za Općinu.

Nositelj Programa mjera je Općine Nova Bukovica.

Program mjera suzbijanja patogenih mikroorganizama, štetnih člankonožaca (arthropoda) i štetnih glodavaca čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje mjerama dezinfekcije, dezinskcije i deratizacije od javnozdravstvene važnosti za Općinu donosi se temeljem Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, *Pravilnika o uvjetima kojima moraju udovoljavati pravne i fizičke osobe koje obavljaju dezinfekciju, dezinskciju i deratizaciju kao mjeru za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti* (NN 35/07), *Pravilnika o načinu provedbe obvezatne preventivne dezinfekcije, dezinskcije i deratizacije* (NN 35/07, 76/12) te *Programa mjera za zaštitu pučanstva od zaraznih bolesti na području Republike Hrvatske*.

Program mjera suzbijanja patogenih mikroorganizama, štetnih člankonožaca (arthropoda) i štetnih glodavaca čije je planirano, organizirano i sustavno suzbijanje mjerama dezinfekcije, dezinskcije i deratizacije od javnozdravstvene važnosti za Općinu Nova Bukovica donosi se za svaku kalendarsku godinu.

Program predstavlja minimum potrebnih mjera obvezatne preventivne dezinfekcije, dezinskcije i deratizacije za područje Općine s tim da će se na prijedlog Zavoda za javno zdravstvo Virovitičko-podravske županije doneseni Program moći eventualno proširiti, ukoliko postoji opravdana potreba.

1. 1. Specifične zadaće Programa mjera

Program mjera treba osigurati sljedeće specifične zadaće:

1. bazu podataka s popisom zgrada i površina na kojima se obavlja preventivna i obvezatna preventivna deratizacija s njihovim obilježjima važnim za dugoročno vođenje programa suzbijanja glodavaca u Općini potrebno je osvježiti novo prikupljenim i novo upisanim podacima;

2. utvrditi stupanj infestacije glodavcima u objektima pod sanitarnim nadzorom, odnosno u građevinama, postrojenjima, prostorima, prostorijama u kojima se obavljaju gospodarske djelatnosti i djelatnosti zdravstva, odgoja, obrazovanja, socijalne skrbi, ugostiteljstva, turizma, obrta i usluga, športa i rekreacije, objektima za javnu vodoopskrbu i uklanjanje otpadnih voda te na deponijima za odlaganje komunalnog otpada, u djelatnosti javnog prometa u stambenim objektima i oko njih, na javnim površinama i u javnim objektima u gradovima i naseljima te drugim objektima od javnozdravstvene i komunalne važnosti, zatim odrediti prioritete;

3. utvrditi uvjete u okolišu koji pogoduju razvoju i održavanju infestacije te predložiti djelotvorne mjere uklanjanja;

4. provesti deratizaciju svih objekata pod sanitarnim nadzorom navedenim u podtočki 2. na jedinstveni način na čitavom području uz jedinstvenu dokumentaciju koja omogućava izjednačenu registraciju svih infestacija na terenu, kao i pogodnosti za infestaciju u okolišu;

5. osigurati suradnju građana i ponavljanjem deratizacije na poziv tretirati i zabilježiti svaku novu infestaciju;

6. provoditi odgovarajuće praćenje provedbe programa i elektroničko bilježenje prikupljenih podataka s terena te njihovu obradu radi određivanja trenutnog i godišnjeg stupnja infestacije u Općini;

7. na temelju obrade i analize podataka dobivenih tijekom provedbe programa izraditi do 1. prosinca 2024. Program preventivne i obvezatne preventivne deratizacije Općine Nova Bukovica za sljedeću godinu.

2. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA NA TERENU

Preventivnu deratizaciju Općine Nova Bukovica provodi jedan ovlaštenu izvođač sukladno *Programom* utvrđenim rokovima, uz zadovoljavajući obuhvat površina, prostora i objekata svih godina. Stanje na terenu sa označenim ekološkim nišama prikazano je u bazi podataka (elektronski oblik) te u kartografskom prikazu koji se nalaze u Službi za epidemiologiju Zavoda za javno zdravstvo Sveti Rok.

Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije utvrdio je potrebu i javnozdravstvenu važnost suzbijanja štetnika na području Općine u zadanim terminima te za istu dao stručno obrazloženje; obveznu preventivnu deratizaciju potrebno je provoditi u svim jedinicama lokalne samouprave na području županije, jer se u protivnom broj štetnika neće svesti na biološki prihvatljiv minimum, što ugrožava svrhu provođenja mjera te može imati značajan utjecaj na širenje zaraznih bolesti čiji su prenosioci glodavci.

3. SVRHA I CILJ SUZBIJANJA ŠTETNIKA ČIJE JE SUZBIJANJE OD JAVNOZDRAVSTVENE VAŽNOSTI NA PODRUČJU OPĆINE NOVA BUKOVICA

Preventivna i obvezatna preventivna deratizacija na području Općine provodi se radi zaštite pučanstva od zaraznih bolesti prema *Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti* (Narodne novine 79/07, 113/08, 43/09, 130/17, 114/18, 47/20, 134/20, 143/21). Sukladno tom Zakonu sve zaštitne mjere provode se prema godišnjim, srednjoročnim i dugoročnim programima koje donose mjerodavna tijela uprave.

Cilj provedbe Programa mjera je planiranje sustavnih, organiziranih i cjelovitih (integralnih) mjera uništavanja patogenih mikroorganizama te suzbijanja štetnih glodavaca, odnosno kombinaciju preventivnih i kurativnih mjera s konačnim ciljem postizanja smanjenja, zaustavljanja rasta i razmnožavanja ili potpunog uklanjanja prisustva mikroorganizama i štetnih glodavca uzročnika ili prijenosnika zaraznih bolesti ujednačeno i pravovremeno na području Općine.

Patogeni mikroorganizmi i štetni glodavci čije je planirano, organizirano, pravovremeno i sustavno suzbijanje od javnozdravstvene važnosti za Općinu su:

3.1. Patogeni mikroorganizmi

Epidemiološki značaj predstavljaju mikroorganizmi (uključujući bakterije, viruse, gljivice, parazite itd.) koji uzrokuju vrlo široki spektar bolesti od kojih se mnoge mogu spriječiti i/ili suzbiti prekidanjem lanca prijenosa, odnosno dezinfekcijom izvora zaraze ili objekta/medija prijenosa.

Cilj uništavanja patogenih organizama je sprečavanje pojave ili suzbijanje zaraznih bolesti koje uzrokuju patogeni mikroorganizmi, a provodi se uvijek i na svim mjestima gdje postoji rizik od prenošenja istih, tj.:

- tijekom elementarnih nepogoda,
- tijekom izljeva kanalizacije,
- tijekom masovnih skupova,
- tijekom proljevanja ili rasapa infektivnog materijala,
- tijekom zbrinjavanja infektivnog otpada i sl.,

– u svim drugim slučajevima gdje postoji epidemiološka indikacija

Vrsta mjere radi ostvarivanja cilja

– preventivna dezinfekcija radi sprečavanja pojave zaraznih bolesti

– u slučaju pojave zaraznih bolesti kao obvezatna preventivna dezinfekcija

Preventivne mjere koje se provode radi smanjenja rizika od pojave legionarske bolesti u sredstvima javnoga prijevoza, hotelsko - ugostiteljskim objektima te svim drugim objektima od javne namjene provode se sukladno nalogima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. U slučaju pojave *Legionelle* poduzimaju se zakonom propisane preventivne i protuepidemijske mjere.

3.2. Štetni glodavci

– crni štakor (*Rattus rattus*) Linne

– štakor plodojed (*Rattus rattus* var. *frungivorus*) Linne

– aleksandrijski štakor (*Rattus rattus* var. *alexandrinus*) Geoffr.

– sivi, smeđi ili kanalski ili štakor selac (*Rattus norvegicus*) Berkenhout

– kućni miš (*Mus musculus musculus*) Linne

– kućni miš (*Mus musculus domesticus*) Linne

– drugi štetni glodavci (npr. poljski miš, voluharica) za koje postoji sumnja da prenose zarazne bolesti u objektima

Epidemiološki značaj - osim što su glodavci uzročnici velikih ekonomskih šteta koji uništavaju imovinu i zalihe hrane oni su rezervoar ili prijenosnik čitavog niza bolesti čovjeka kao što su kuga, virusne hemoragijske groznice, hemoragijska groznica s bubrežnim sindromom, leptospiroza, tularemija, murini tifus, toksoplazmoza, tripanosomijaza, lišmanijaza, salmoneloza, trihinelozna, bolest štakorskog ugriza – Sodik, bjesnoća itd.

Cilj suzbijanja štetnih glodavaca je uklanjanje rizika od pojave i prijenosa zaraznih bolesti, uklanjanja ekonomskih i gospodarskih šteta koje nastaju uništavanjem i onečišćenjem hrane te sprečavanja kontaminacije površina, prostora i objekata iz članka 10. stavka 1. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti.

Vrsta mjere radi ostvarivanja cilja

– preventivna deratizacija kao posebna mjera na površinama, u prostorima i objektima iz

članka 10. stavka 1. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti

U Programu mjera i Provedbenom planu sustavne deratizacije Općine predviđeno je učiniti:

- pregled objekta
- sanitaciju objekta– sprečavanje ulaska glodavaca
- redukciju populacije glodavaca
- nadzor i kontrolu uspješnosti:
 - a. prvu fazu nadzora provode vlasnici, tj. korisnici objekta koji prate i dojavljuju sve bitne promjene vezane uz štetne glodavce i postavljene kutije s mamcima ovlaštenom izvoditelju
 - b. drugu fazu nadzora provodi ovlaštenu izvoditelj redovnim pregledom objekta i okoliša tijekom obavljanja akcije sustavne deratizacije (najmanje 2 puta godišnje).

Programom mjera i Provedbenim planom definirani su okvirni standardi (normativi) postavljanja zatrovanih mamaca u:

- stambenim objektima i okućnicama
- gospodarskim objektima i pripadajućem prostoru
- objektima za proizvodnju, preradu, skladištenje ili prodaju hrane i ugostiteljskim objektima
- objektima javne namjene (npr. bolnice, škole, vrtići i ostalo)
- otvorenim javnim površinama (trgovi, parkovi, otvoreni vodotoci itd.)
- kanalizaciji
- deponiji krutog i organskog otpada bez obzira jesu li organizirani ili divlji.

Količina izloženih zatrovanih mamaca ovisi o utvrđenom stupnju infestacije površine, prostora ili objekta u trenutku provođenja mjere. Zatrovani mamci moraju biti izloženi sukladno standardima propisanim *Pravilnikom o načinu provedbe obvezatne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije*. Sustavna deratizacija Općine provodi se planiranjem blokova koji započinju od središta prema periferiji ili obrnuto sistemom koncentričnih krugova.

4. BAZA PODATAKA O EKOLOŠKIM NIŠAMA I INFESTIRANIM OBJEKTIMA

Vlasnik baze podataka je nositelj Programa mjera

Vlasnik baze podataka odlučuje hoće li baza podataka biti kompjuterizirana i hoće li istu izraditi u organizaciji vlastite ili unajmljene informatičke podrške ili će izradu baze prepustiti Zavodu za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije uz uvjet da Zavodu osigura potrebne podatke za izradu početne baze.

Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije mora sudjelovati u izradi početne baze podataka kao stručna podrška.

Baza podataka mora uvijek biti dostupna za korištenje Zavodu za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije radi provedbe stručnog nadzora, analize stanja te ažuriranja podataka. Podaci u bazi podataka se moraju redovito nadopunjavati elektroničkim putem.

Početnu bazu podataka ne može izrađivati ovlaštenu izvoditelj jer se baza podataka mora iz godine u godinu ažurirati bez obzira koji ovlaštenu izvoditelj provodi obvezne DDD mjere kao posebne mjere na području Općine.

Podaci za ažuriranje baze podataka dobivaju se sustavnim monitoringom i determinacijom vrsta, procjenama infestacije iz anketa koje se popunjavaju na terenu tijekom provedbe mjera, lociranjem žarišta zbog dojava građana i poziva za provedbu mjera, sustavnim prikupljanjem i analizom podataka itd.

4.1. Prikupljanje podataka

Tijekom provedbe preventivne i obvezatne preventivne deratizacije izvršitelj deratizacije dužan je elektronički prikupljati podatke.

Izvršitelj deratizacije dužan je prikupljati podatke o svakom obavljenom terenskom poslu i voditi evidenciju koja mora osobito sadržavati sljedeće podatke:

- datum provođenja deratizacije,
- gradska četvrt, ulica i kućni broj,
- namjenu objekta (stambeni, nestambeni),
- vrstu objekta i površinu za nestambene objekte,
- prisutnost glodavaca, ako su prisutni vrstu/vrste glodavaca,
- količinu utrošenih meka,
- razlog neprovedene deratizacije.

Izvršitelj deratizacije dužan je prikupljene podatke dostaviti u bazu podataka županijskog Zavoda za javno zdravstvo. Izvršitelji preventivne i obvezatne preventivne deratizacije odgovaraju za istinitost podataka unesenih u sustav i obvezni su osigurati svim terenskim ekipama ispravnu opremu za rad.

Izvršitelji deratizacije će prema naputcima Zavoda prikupljati podatke o svakom obavljenom terenskom poslu, u svakoj akciji, voditi evidenciju te prikupljene podatke dostaviti u bazu podataka. Izvršitelji odgovaraju za istinitost podataka unesenih u sustav.

4.2. Dopuna osnovne baze podataka

Bazu podataka za potrebe Programa mjera odnosno provođenja preventivne i obvezatne preventivne deratizacije svih objekata, otvorenih vodotoka i javnih površina, koje financira Općina, osigurava županijski Zavod za javno zdravstvo u suradnji s ugovornom tvrtkom. Dopunu predmetne baze podataka novim ili neevidentiranim objektima Zavod će osigurati na kraju svake proljetne, ciljane i jesenske akcije temeljem pristiglih podataka od strane ugovorenih izvršitelja obvezatne preventivne deratizacije koju financira Općina.

Ugovorni izvršitelji su dužni do kraja akcije pismeno ili elektronički dostaviti Zavodu za javno zdravstvo Sveti Rok podatke o izvršenim uslugama u objektima obuhvaćenim preventivnom i obvezatnom preventivnom deratizacijom na lokacijama koje nisu evidentirane u bazi podataka kako bi se osiguralo kontinuirano ažuriranje.

5. PROVEDBENI PLAN

Poštujući sve elemente iz usvojenog *Programa mjera i Provedbenog plana* za područje Općine trajno i uspješno suzbijanje štetnika na svim površinama, prostorima i objektima iz članka 10. stavka 1. *Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti* uvijek se obvezno treba provoditi u tri osnovna koraka:

1. faza sustavnog bilježenja svih površina, prostora i objekata u svrhu utvrđivanja početnog stupnja infestacije štetnicima i uvjeta u okolišu koji omogućuju razvoj i razmnožavanje štetnika
2. faza intenzivne provedbe DDD mjera utvrđenih infestacija, ispravljanje nedostataka u sanitaciji i okolišu te provjera postignutih rezultata
3. faza održavanja kako bi se osigurala trajnost postignutih rezultata uz stalan izvid i sustavno praćenje (monitoring) te anketa korisnika DDD mjera radi prosudbe intervencije.

5. 1. Uvjeti za nositelje odobrenja za rad, tj. ovlaštene izvoditelje (zdravstvena ustanova ili druga pravna osoba) koji moraju biti sastavni dio natječajne dokumentacije:

- sukladno *Zakonu o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti* i *Pravilniku o uvjetima kojima moraju udovoljavati pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost obvezatne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije kao mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti pučanstva*
- dokaz (potvrda) o stručnoj osposobljenosti radnika za rad s kemikalijama, odnosno edukaciji radnika za rad s kemikalijama i položenim tečajevima sukladno *Pravilniku o uvjetima i načinu stjecanja te provjere znanja o zaštiti od opasnih kemikalija* (NN 99/13, 147/21)
- dokaz (potvrda) o stručnom usavršavanju odgovornih osoba za provedbu obveznih DDD mjera i svih neposrednih izvoditelja, odnosno trajnoj edukaciji za izvoditelje obveznih DDD mjera sukladno članku 16. stavku 1. *Pravilnika o uvjetima kojima moraju udovoljavati pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost obvezatne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije kao mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti pučanstva* (NN 35/07) i Odluci ministra zdravlja o donošenju *Programa edukacije za izvoditelje obveznih mjera dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije*,
- udovoljavanje općim uvjetima propisanim Odlukom načelnika Općine o provedbi mjera suzbijanja štetnika.

5. 2. Uvjeti za neposredne izvoditelje u nositelju odobrenja za rad

Odgovorna osoba za provedbu DDD mjera

- doktor medicine ili diplomirani sanitarni inženjer ili diplomirani inženjer biologije ili profesor biologije s položenim tečajem za rad s kemikalijama i programom obvezne »Trajne edukacije za izvoditelje obveznih DDD mjera«

Izvoditelji DDD mjera:

- sanitarni inženjeri, sanitarni tehničari te izvoditelji drugih struka s položenim tečajem za rad s kemikalijama i programom obvezne »Trajne edukacije za izvoditelje obveznih DDD mjera«

Sastav ekipe izvoditelja:

- od dva do pet članova bez obzira o kojoj vrsti mjere se radi
- voditelj svake terenske ekipe mora biti sanitarni inženjer, tj. najmanje sanitarni tehničar s odgovarajućim iskustvom od najmanje 1 godine rada na poslovima DDD-a

Obuhvat površina, prostora i objekata koje ekipa terenskih izvoditelja dnevno može obraditi ovisno o vrsti štetnika koji se suzbija

- kod dezinfekcije broj terenskih ekipa izvoditelja od najmanje 2 člana određuje se na osnovi obujma površine, vrsti postupka, stupnju infestacije površine patogenim mikroorganizmima i roku izvršenja mjere
- kod suzbijanja štetnih glodavaca jedna terenska ekipa izvoditelja od najmanje 2 člana dnevno može napraviti 40-100 objekata što ovisi o vrsti objekta (poljoprivredno gospodarstvo ili stambena zgrada ili obiteljska kuća), lokaciji objekta (ruralno ili urbano područje), stupnju infestacije te broju radnih dana propisanih *Programom mjera* i *Provedbenim planom*, tj. roku u kojem se mjera mora izvršiti

Definirani uvjeti za opremu za rad

- kod dezinfekcije količina i vrsta opreme za rad potrebna za provedbu mjere određuje se na temelju površine, vrste postupka, stupnja infestacije površine patogenim mikroorganizmima i roku izvršenja mjere
- kod suzbijanja štetnih glodavaca

– broj vozila registriranih za obavljanje djelatnosti za prijevoz terenskih ekipa izvoditelja određuje se na temelju sjedećih mjesta i potrebnom broju neposrednih izvoditelja, tj. članova terenskih ekipa

5. 3. Dokumentacija i obrasci

Obvezna je uspostava jedinstvene dokumentacije koja će omogućiti ujednačenu registraciju svih infestacija na terenu, kao i pogodnosti za infestaciju u okolišu –izrada službenih dokumenta i izvješća, tj. obrazaca sukladno obrascima u prilogu ovoga *Programa* te način i rokovi izvještavanja. Potrebnu dokumentaciju čini **potvrda** o obavljenoj obvezatnoj preventivnoj dezinfekciji, dezinsekciji i deratizaciji koju popunjava svaki izvršitelj obvezatne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije na stambenim, poslovnim te javnim površinama, kao i površinama i objektima kojima upravljaju komunalna poduzeća, prilikom svake pojedinačne akcije, a koju ovjerava prisutna stranka, odnosno odgovorna osoba te **obavijest** o trovanju miševa i štakora koja se izlaže na javnim mjestima prije početka akcije.

Izvršitelj deratizacije će svim korisnicima usluga na licu mjesta mobilnim pisačem ispisati standardiziranu jedinstvenu **potvrdu** o provedenoj deratizaciji koja mora sadržavati sljedeće podatke:

- naziv tvrtke,
- šifra obavljenog posla,
- datum provođenja deratizacije,
- gradska četvrt, ulica i kućni broj,
- namjenu objekta (stambeni, nestambeni),
- naziv nestambenog objekta,
- vrstu objekta i površinu za nestambene objekte,
- prisutnost glodavaca, ako su prisutni vrstu/vrste glodavaca,
- količinu utrošenih meka,
- razlog neprovedene deratizacije,
- potpis izvršitelja deratizacije,
- potpis korisnika objekta.

Potvrda se izdaje u dva primjerka, jedan zadržava korisnik objekta, a drugi izvršitelj deratizacije.

5. 4. Biocidni pripravci

Izbor aktivne tvari u biocidnim pripravcima mora biti sukladno *Uredbi (EU) br. 528/12 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o stavljanju na raspolaganje i uporabi biocidnih proizvoda.*

5. 5. Opseg mjera

Pravne i fizičke osobe odnosno korisnici stambenih i drugih objekata i javnih površina dužni su dopustiti provedbu deratizacije.

Deratizacija se provodi u:

- objektima za proizvodnju i promet namirnica
- objektima za smještaj i boravak većeg broja ljudi
- objektima zdravstva
- objektima za pružanje medicinskih i higijenskih usluga stanovništvu
- objektima odgojno obrazovnih ustanova
- zajedničkim dijelovima stambenih i poslovnih zgrada s pripadajućim vanjskim okolišem (drvarnice, podrumi, tavani, prostorije za odlaganje smeća i sl.)
- objektima javnog prijevoza putnika
- mjestima za javna kulturna okupljanja ljudi
- sajmovima, tržnicama i veletržnicama
- mjestima za religijska okupljanja
- deponijama otpada, napravama za odlaganje i skupljanje krutog i tekućeg otpada
- parkovima, grobljima i drugim gradskim zelenim površinama
- kanalizacijskim sustavima, kolektorima i energetske kanalima
- otvorenim vodotocima

5. 6. Preporučeni standardi, količine i način primjene biocidnih pripravaka

5.6.1. Provedba deratizacije

Deratizacija se provodi kroz **dvije godišnje akcije** (proljetna i jesenska), uporabom meka pripremljenih od žitarica zatrovanih kumulativnim otrovima uz dodatak atraktanta te parafiniranim i svježim mekama. Kod postavljanja deratizacijskih mamaka na kartonske podloške ili u deratizacijske kutije, potrebno je na njima naznačiti naziv izvođača tretmana, upozorenje da se radi o otrovima, te navesti odgovarajući protuotrov (antidot).

Za obvezatnu preventivnu deratizaciju na području Općine dopuštene su meke koje su propisno registrirane i dopuštene za primjenu u Republici Hrvatskoj rješenjem Ministarstva nadležnog za zdravstvo. U provedbi tretmana deratizacije dopušteni su slijedeći **raticidi**:

- u sustavnoj provedbi deratizacije dopušteni su raticidi i raticidni pripravci industrijske proizvodnje, a na osnovi djelatnih tvari kumatetralila i klorfacinona iz I generacije te difenakuma, brodifakuma i bromadiolona iz II generacije, time da raticidna masa II generacije bude pod nadzorom, nedostupna ljudima i domaćim životinjama, izložena u kutijama ili u kanalizacijskim provodnicima vezana žicom. Kod postavljanja otrova II generacije savjetuje se naknadni nadzor te uklanjanje nepotrošenih ostataka i zbrinjavanje prema propisima o zbrinjavanju štetnih tvari, dok kod izloženih mamaka u kanalizacijskom sustavu nije potrebno uklanjanje jer nastalim fermentacijama dolazi do destrukcije djelatne tvari.

- u slučaju vlastite izrade raticidnog mamka, proizvođač mamka mora imati registriranu proizvodnju zatrovanih mamaca sukladno *Zakonu o kemikalijama* (NN 18/13 115/18, 37/20), te *Pravilniku o uvjetima za obavljanje djelatnosti proizvodnje, stavljanja na tržište i korištenja opasnih kemikalija* (NN 99/13, 157/13, 122/14, 147/21) i registriranu formulaciju sukladno *Zakonu o provedbi uredbe EU br. 528/2012 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi stavljanja na raspolaganje na tržištu i uporabi biocidnih proizvoda* (NN 39/13, 47/14, 115/18).

Proizvođači mamaka u cilju zaštite života djelatnika moraju imati potrebnu opremu i moraju biti pod nadzorom inspektora zaštite na radu. U skladu sa dokazanim gubicima rasute meke, posebno na vanjskim površinama u kišno doba, obvezatno je postavljanje krutih raticidnih mamaka na svim javnim ili vlazi dostupnim zatvorenim površinama kako bi se povećala učinkovitost, a smanjio unos otrovnih tvari u čovjekov okoliš.

Obvezatno je voditi evidenciju o shemi postavljanja meka na svim javnim površinama, te ih izlagati na skrovitim mjestima koja nisu lako dostupna kućnim ljubimcima, domaćim životinjama i ljudima. Pri obavljanju deratizacije na svim prostorima u kojima se proizvodi i prometuje namirnicama, otrovni mamci moraju se postavljati u posebno zaštićene, zatvorene i označene kutije, također uz vođenje evidencije o shemi postavljanja kako bi se namirnice zaštitile od slučajnog ili namjernog onečišćenja.

Preventivnu deratizaciju obala vodotoka, parkova i javnih zelenih površina, groblja, kanalizacijskog sustava i deponija smeća, provest će izvršitelji obvezatne preventivne deratizacije domaćinstava sa istog područja.

Deratizacijske metode i postupci moraju se unificirati na području čitave županije. Pri tome treba koristiti jedinstvenu djelatnu tvar, sinkrono izlagati meke kroz dva određena razdoblja, te jedinstveno obraditi cjelokupnu komunalnu infrastrukturu, javne gradske površine i deponije smeća.

U slučaju pojave glodavaca na tretiranim površinama u roku od 6 mjeseci nakon provedenog tretmana, mora se izvršiti ponovna deratizacija na teret Izvođača.

5.6.2. Korištene meke – standardi

Osnovna meka u obvezatnoj preventivnoj deratizaciji koja se koristi u zatvorenim suhim prostorima (sa izuzetkom onih u kojima se proizvode, prometuju ili čuvaju namirnice) može biti pripravljena na biljnom nosaču (pšenični lom). Meka djelatne tvari I i II generacije antikoagulanata može biti pakirana u tanku PVC foliju ili rasuta, a izlaže se u količini od 100g po mjestu postave za I generaciju, odnosno 50g za II generaciju antikoagulantnog otrova. U svrhu deratizacije suterenskih i podrumskih prostorija te ostalih gospodarskih prostora i stambenih objekata izložit će se dvije do tri standardne meke po prostoriji veličine do 50 m², a za veće prostorije dodat će se po jedna standardna meka na svakih 10 m² površine. Kod registrirane infestacije primijenjena doza će se udvostručiti. Meke će se izlagati na skrovitijim i nepristupačnim mjestima gdje neće biti raznošene različitim aktivnostima ljudi, a što bliže vjerojatnim putovima kretanja i zadržavanja štakora.

Za deratizaciju vlažnih podrumskih, odnosno zatvorenih prostora obvezatno se u istoj količini izlaže parafinizirana meka djelatne tvari II generacije antikoagulanata u obliku kocaka ili tableta.

Za deratizaciju prostora u kojima se proizvode, prometuju i skladište namirnice koristi se po mogućnosti više tipova meka različitog sastava hranjive tvari (zavisno o lokalnim sojevima i navikama prehrane iz lokalnih izvora), djelatne tvorbe (I i II generacija antikoagulanata), te oblika (pšenični lom, brikete, pelete i parafinski blokovi). Međutim, obvezatno se sve meke uvijek moraju postavljati u zatvorene deratizacijske kutije koje materijalom od kojeg su izrađene, veličinom i oblikom odgovaraju mjestu postave, svrsi i izboru nazočnih glodavaca.

Preporuča se postava oko 200 g mamka I generacije otrova na 10 m² unutrašnje površine, odnosno oko 25g mamka II generacije te oko objekata raticidna brana od parafiniziranih blokova u krugu od najmanje 200 m od tretiranog objekta, postupkom postavljanja po 3 bloka težine od 100 do 200 g u razmaku od 10 m.

Za deratizaciju javnih površina, trgova i parkova koristi se parafinizirana meka u obliku kocke, odnosno bloka različite težine od 100 do 200 g. U prosjeku koristi se 15 do 20 kg/ha meke II generacije antikoagulanata.

U svrhu preventivne deratizacije dvorišta i okućnica stambenih zgrada izložit će se prosječno 1 000 g po stambenom objektu na indiciranim i skrovitim mjestima, što bliže vjerojatnim putovima kretanja i zadržavanja štakora. Kod registrirane infestacije primijenjena doza će se udvostručiti. Meke u gradskim parkovima i na javnim zelenim površinama

postavljat će se isključivo u dubinu aktivnih rupa, druga nepristupačna mjesta, te u čvrste, zatvorene i učvršćene kutije za meke, sigurno zaštićene od dodira neovlaštenih osoba, djece i životinja, kućnih ljubimaca.

Za deratizaciju kanalizacijskog sustava koristi se kruta raticidna antikoagulantna meka II generacije od 200 odnosno 500 g sukladno presjeku kanalizacijskih otvora (parafinizirani blok), vezan na žici i položen u svaki drugi, suhi i slabo protočni revizijski otvor kolaterala kanalizacijskog sustava. Ukoliko se naknadnim izvidima zaključi da su pojedini revizijski otvori zbog visoke vlažnosti nepovoljni za izlaganje meka, one se premještaju na drugo povoljnije mjesto.

Za deratizaciju oborinskog kanalizacijskog sustava također se koristi kruta raticidna antikoagulantna meka II generacije (parafinski blok) od 100 do 200 g na pojedinim pogodnim revizijskim otvorima. Isto je naročito potrebno uraditi na oborinskoj kanalizaciji onih urbanih prostora i mjesta gdje nema septičke kanalizacije ili su uočeni tehnički propusti u izvedbi, odnosno uporabi pojedinih dijelova sustava odvodnje.

Za deratizaciju obalnih prostora vodotokova koristi se kruta raticidna antikoagulantna meka II generacije (parafinski blok) od 200 g vezan na žicu i učvršćen na jednoj strani koja onemogućuje odvlačenje meka ili odnošenje od strane životinja, odnosno vjetra i kiše. Za obale vodotokova u koje se izliva kanalizacija postavlja se jedna vezana meka od 200 g na svakih dužinskih 20 m, ili više meka manje težine, u istoj količini, vezanih na žicu. Ukoliko se radi o oborinskim kanalizacijskim ispustima postavlja se jedna vezana meka od 200 g na svakih 50 m. Na mjestima gdje se deratizacija provodi slobodnim izlaganjem parafiniziranih mamaka (pelete, brikete) na indiciranim skrovitim mjestima, kao i u aktivnim štakorskim rupama, izlagat će se prosječno 0,5 kg meke po dužnom metru.

Za deratizaciju deponija smeća moguće je primijeniti I i II generaciju antikoagulanata zavisno od organizacije samog odlagališta, odnosno od činjenice da li ima ili nema pristupa nezaposlenim osobama ili domaćim životinjama. Izlaže se u prosjeku 30 kg po hektaru parafiniziranih meka II generacije u obliku kocaka, blokova, odnosno tableta.

Za deratizaciju obodnica manjih naseljenih mjesta vrši se obrada primjenom antikoagulanata I generacije postavljanjem parafiniziranih mamaka (pelete, brikete, blokovi) u količini od 25 g, u razmacima od 20 m duž cijelog ruba obodnice, sakrivene u rupe ili pukotine na terenu, kako ne bi došle u kontakt sa domaćim životinjama ili kućnim ljubimcima.

5.6.3. Provedba dezinfekcije

Na temelju epidemioloških indikacija i na prijedlog nadležnog doktora medicine specijalista epidemiologije, sukladno članku 49. stavku 1., članku 50. stavku 1. i članku 51. stavku 1. *Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti* nadležni sanitarni inspektor naređuje

obveznu protuepidemijsku dezinfekciju prilikom pojave kolere, kuge, virusnih hemoragijskih groznica, bjesnoće, difterije, trbušnog tifusa, dječje paralize, dizenterije, virusne žutice tipa A, SARS-a, bolesti COVID - 19 Uzrokovane virusom SARS – CoV–2 i legionarske bolesti te drugih zaraznih bolesti

Obvezna protuepidemijska DDD provodi se na površinama, prostorima i objektima iz članka 10. stavka 1. *Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti*, a obvezna protuepidemijska dezinfekcija i dezinsekcija obuhvaća i oboljele osobe sukladno članku 49. stavku 2. i članku 50. stavku 3. *Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti*.

Ako Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije nema rješenje ministra nadležnog za zdravstvo o ispunjavanju uvjeta za obavljanje protuepidemijske DDD kao mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti ili nema dovoljne kapacitete za provedbu obvezne protuepidemijske DDD, na zahtjev ministra nadležnog za zdravstvo te će mjere provesti druge ovlaštene pravne osobe, ali pod nadzorom i prema nalogu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Zavoda za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije.

Preporuku za izbor dezinficijensa i način primjene odredit će Zavod za javno zdravstvo Virovitičko-podravske županije i prema nalogu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo s obzirom na učinkovitost i neškodljivost.

5. 7. Raspored, dinamika i rokovi provedbe mjera suzbijanja štetnika

5.7.1. Dezinfekcija

– uništavanje patogenih mikroorganizama u izvanrednim situacijama: jednokratno

5.7.2. Deratizacija

– sustavna deratizacija javnih površina: obvezno 2 puta godišnje (proljetna akcija deratizacije provodi se tijekom ožujka, travnja i svibnja, a jesenska akcija deratizacije provodi se tijekom rujna, listopada i studenog). Ukoliko se poštuju svi naputci o suzbijanju štetnih glodavaca smatra se da je jedna akcija deratizacije završena za rok od 6 do 8 mjeseci, nakon čega mora uslijediti druga akcija.

– svi drugi objekti iz članka 10. stavka 1. *Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti*: do prestanka konzumacije zatrovanih mamaca, a najmanje 2 puta godišnje.

5.7.3. Termini za provedbu navedenih mjera

- proljetna akcija *od 01.03. do 31.05.2024.*

- jesenska akcija *od 01.09. do 30.11.2024.*

Uz obavljanje tretmana, navedenih *Programom* i *Planom*, Izvršitelji su dužni osigurati interventnu dezinfekciju i deratizaciju na poziv građana u roku od dva dana nakon primitka poziva.

5.8. Mjere opreza tijekom provođenja mjera dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije kao mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti:

Usljed pandemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS–CoV 2, Hrvatski zavod za javno zdravstvo donosi specifične preporuke za izvoditelje obvezatnih DDD mjera tijekom provedbe sustavne deratizacije kao posebne mjere zaštite pučanstva od zaraznih bolesti koja se mora nastaviti provoditi u rokovima i na način propisan važećim zakonskim propisima:

- 1) Ostati na razdaljini minimalno jedan metar od stranke te naglasiti da je to za obostranu sigurnost.
- 2) Ne posuđivati kemijsku olovku strankama za potpis na potvrdama (zamoliti stranku da koristi svoju).
- 3) Koristiti odgovarajuću zaštitnu opremu i sredstvo za dezinfekciju ruku.
- 4) U nekim sredinama, posebice gradskim, može se započeti prvo deratizacija kanalizacijske mreže pa nakon toga deratizacija stambenih objekata uz koju se može obaviti kontrola oglodanosti kanalizacijske mreže.

Izvoditeljima stručnog nadzora nad provedbom DDD mjera također se preporuča pridržavanje navedenih uputa (razdaljina od stranke, dezinfekcija ruku i korištenje zaštitne opreme ako i kada se provodi kontrola objekta).

6. OPERATIVNI PLAN

Na osnovi Provedbenog plana ovlaštenu izvoditelj izrađuje Operativni plan, tj. detaljno razrađenu organizaciju i raspored plana rada za svaki dan u tjednu provedbe mjere te u pisanom obliku najkasnije 3 do 7 dana prije početka akcije u idućem tjednu izvješćuje Zavod za javno zdravstvo Sveti R Virovitičko-podravske županije i nositelja Programa mjera.

Nositelj Programa mjera treba tijekom postupka javnog nadmetanja upoznati ovlaštenog izvoditelja sa sadržajem Programa mjera i Provedbenog plana. Program mjera i Provedbeni plan obvezno trebaju biti sastavni dio natječajne dokumentacije, kako bi ovlaštenu DDD izvoditelji mogli dostaviti kvalitetnu ponudu i kako bi mogao planirati detaljno razrađenu organizaciju i raspored plana rada za svaki dan u tjednu provedbe mjere na način i u rokovima utvrđenim Provedbenim planom te kako bi općenito ovlaštenu izvoditelj mogao postupati sukladno zadanim smjernicama za rad.

Organizacija i raspored dnevnog plana rada mora sadržavati logične teritorijalne cjeline po ulicama u općinama ili gradovima propisanih Programom mjera sukladno pravilima struke ovisno o vrsti štetnika koji se suzbija i o kojoj vrsti mjere se radi.

7. NAČIN PROVOĐENJA EVALUACIJE

Utvrđen je način provođenja evaluacije, odnosno prosudbe uspjeha provedenih mjera i ocjena ostvarenja postavljenih ciljeva.

Sukladno članku 41. *Pravilnika o načinu provedbe obvezatne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije* tijekom provedbe stručnog nadzora Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije prikuplja i objedinjava izvješća o provedenim DDD mjerama kao posebnim mjerama u bazu podataka.

Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije izrađuje stručno izvješće s podacima o stupnju infestacije, utrošku pesticida i stupnju pridržavanja propisanog programa rada određenog Programom mjera i Provedbenim planom te ga dostavlja načelniku s elementima poboljšanja sanitacije prostora u budućnosti najkasnije u roku od 4 tjedna nakon izvršene mjere. Stručno izvješće mora sadržavati i prijedloge za poboljšanje sanacije površina, prostora ili objekata u budućnosti.

Nakon provedenog stručnog nadzora i prosudbe uspjeha provedene mjere s izvješćem uz predlaganje mjera aktivne preventive i ako je provedenim DDD mjerama postignut željeni učinak smanjenja populacije štetnika, Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije treba za svaku iduću godinu provedbe obveznih DDD mjera kao posebnih mjera uključivati manje pesticida u Program mjera i Provedbeni plan zbog poboljšanja sanitarnih uvjeta u okolišu te smanjivanja sveukupnih emisija štetnih tvari u prirodu.

Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije predlaže načelniku provedbu postupaka sanitacije u okolišu neposredno prije provedbe obveznih DDD mjera kao posebnih mjera radi uspješnosti provedbe.

Najkasnije do 31. prosinca tekuće godine Zavod za javno zdravstvo Svet Virovitičko-podravske županije dostavlja županu popis općina i gradova u županiji koje su omogućile provedbu mjera sukladno članku 24. stavku 2. *Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti* i cjelovito izvješće iz stavka (2) ovoga poglavlja **ukoliko županija financira djelomično ili u cijelosti provedbu mjera na području općine ili grada u županiji** na osnovi Programa mjera i Provedbenog plana donesenog za područje općine ili grada.

8. FINANCIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA PROVEDBU TRETMANA

Financijska sredstva za provođenje navedenih mjera osiguravaju

- jedinica lokalne samouprave za privatne posjede i stanove te objekte u svom vlasništvu
- jedinica lokalne samouprave ili njihova komunalna društva za javne prometne površine i deponije smeća, kanalizacijsku mrežu, trgove i parkove, groblja, te otvorene vodotoke
- trgovačka društva i ustanove za poslovne objekte i pripadajući okoliš koje koriste ili su u njihovom vlasništvu

9. STRUČNI NADZOR

Stručni nadzor nad provođenjem obvezatne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije, kao i kontrolu učinkovitosti provođenja ovih mjera, provode djelatnici stručnih službi Zavoda za javno zdravstvo, a upravni nadzor Ured državne uprave u Virovitičko podravskoj županiji putem nadležne Sanitarne inspekcije.

Budući da je provođenje stručnog nadzora nad obvezatnom preventivnom dezinfekcijom, dezinsekcijom i deratizacijom neophodni, zakonom propisani, sastavni dio ovih mjera, jedinica lokalne samouprave dužna je osigurati i financiranje stručnog nadzora kojeg provodi Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije. Stoga je jedinica lokalne samouprave osim ugovora sa izvođačem, dužna potpisati i ugovor sa Zavodom za javno zdravstvo o provedbi stručnog nadzora.

Virovitica, 5.1.2024.

Klasa: 990-02/24-1/1

Ur.broj: 2189-47-8/88-24-7

Program mjera izradila:

Dunja Rekić, univ.mag.sanit.ing.